

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. השוכר את הפועל לעשות עמו לגורן היום בדינר ולגורן יפה סלע אסור להנות הימנו אבל אם שכרו מהיום בדינר ליום ולגורן יפה סלע מותר..... 1
- ב. ואם היה מחובר בקרקע ותלש כל שהוא קנה .... דאמר ליה לך יפה לך קרקע כל שהוא וקני כל מה שעליה..... 2
- ג. המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהזולו אם עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח..... 3
- ד. ואם היה סרסור ביניהן נשברה החבית נשברה לסרסור..... 4
- ה. וחייב להטיף לו שלש טיפין הרכינה ומיצית הרי הוא של מוכר והחנווני אינו חייב להטיף שלש טיפין..... 5
- ו. הרכינה ומיצה הרי זו תרומה..... 7
- ז. השולח את בנו אצל חנווני ומדד לו באיסר שמן ונתן לו את האיסר שבר את הצלוחית ואבד את האיסר חנווני חייב ... בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד חנווני לתוכה שהחנווני פטור ... לאודועי שדריה..... 8
- ח. הנוטל כלי מן האומן על מנת לבקרו ונאנס בידו חייב..... 10

דף פז.

א. השוכר את הפועל לעשות עמו לגורן היום בדינר ולגורן יפה סלע אסור להנות הימנו אבל אם שכרו מהיום בדינר ליום ולגורן יפה סלע מותר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

השובר את הפועל¹ בימות החורף לעשות עמו בימות הקיץ בעד דינר ליום, ומקדים לו שכרו מעתה, ושכרו שוה בימות הקיץ סלע ליום אסור, מפני שנראה כאילו מלוה לו מעות מהיום² כדי שיזדלזל בשכרו³.

אולם אם אומר לו עשה עמי מלאכה מהיום עד יום פלוני בדינר ליום מותר, כיון שמתחיל לעשות עמו מלאכה מעתה ונמשכת עד אותו היום הכל מלאכה אחת היא מעתה, ואינו נראה כנוטל שכר מעותיו שמקדים לו, אלא הרי זה כשאר שכירות שאינה משתלמת אלא לבסוף ומותר להזדלזל בהקדמתו.

ג. ואם היה מחובר בקרקע ותלש כל שהוא קנה ... דאמר

ליה לך יפה לך קרקע כל שהוא וקני כל מה שעליה

כבר התבאר לעיל דף פד: כל המחובר⁴ לקרקע וצריך לקרקע, הרי הוא בקרקע לענין קנינים, כשרצה לקנות גם את הקרקע וגם המחובר לה. וכשעשה קנין בקרקע קנה המחובר לקרקע.

אף על פי שאינו מתכווין לקנות גוף הקרקע⁵, כי אם את המחובר לקרקע, קונה המחובר ע"י קנין בקרקע. וכגון שהחזיק בקרקע או נתן כסף בעד

¹ שו"ע ונו"ב יו"ד קעו ח

² ועיין ברית יהודה פרק כו הערה יג שצבירת ימי חופש למרות שיכול להיות שיהיו בימים בהם התייקר שכרו הרי החיוב עליהם אינו מניע אלא בעת נטילת השכר ואז כבר התייקר אולם אם חייב לנצל ימי החופשה באותה שנה והמעיד הסכים להעבירם לשנה הבאה כיון שהגיע חיובו עתה אם יתייקר שכרו מיחזי כרבית, ועי"ש בענין ימי מחלה.

³ ולא דמי למקדים שכרו דלעיל בקרקע שאומר אם מעכשיו תתן לי מעות בעד עשרה ומכל חדש סלע, דהתם הוא זוכה בקרקע מיד וכייה נמורה אפילו אינו רוצה לדור בה מיד וקנה בשכירות הקרקע בזול, אבל הכא במאי זכה אינו אלא כהלואה ומוזיל גביה משום הקדמת ההלואה. אולם אינו אגר נטר ממש דלא דמי לא להלואה ולא למקח וממכר דאית ביה אונאה וביטול מקח דהתם ודאי כי מוזיל גביה מכדי שויו בשביל הקדמת המעות נמצא שנותן לו יותר מכדי הדמים שקבל אבל שכר טרחו של אדם ליכא אגר נטר לי דדרך פועל להשכיר עצמו בכל שהוא כשאין לו מה יאכל וכל מה שמקבל הפועל מבעל הבית ריוח הוא אצלו. קשב"ם ד"ה ותסברא

⁴ שו"ע ונו"ב קצנ א

⁵ הרמב"ם (בפ"ג מה' מכירה הי"ח) כתב, פשתן כשהוא מחובר לקרקע ויבש שאינו צריך לקרקע, ואמר לו יפה לי קרקע כל שהוא וקנה כל מה שעליה, כיון שתלש כל שהוא קנה הכל מפני התנאי הזה, אבל אם הקנה לו הפשתן הזה במכר או במתנה לא קנה אלא מה שתלש שהרי הגביהו, ע"כ. וכתב המ"מ שהרמב"ם מפרש

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

הקרקע כדי לקנות המחובר, קנה אף על פי שלא קנה הקרקע, ויתבאר עוד להלן דף פז. בעזחי"ת

וכן אם עשה במחובר לקרקע קנין המועיל בקרקע קנה המחובר⁶.

ולפיכך י"א⁷ שפשתן כשהוא מחובר לקרקע ויבש שאינו צריך לקרקע ואמר לו יפה לי קרקע כל שהוא וקנה כל מה שעליה, כיון שתלש כל שהוא קנה הכל מפני התנאי הזה, אבל אם הקנה לו הפשתן הזה במכר או במתנה לא קנה אלא מה שתלש שהרי הגביהו וכן כל כיוצא בזה.

ג. המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהוזלו אם עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח

כבר התבאר לעיל דף פה. שהמוכר לחבירו⁸ פירות או משקין ומודד במדה גדולה כגון ליטר שיש בה רשמים למדות קטנות, כגון מידות מ"ל והיתה המדה של אחד מהם⁹, אם פסק על מדה גדולה אינו קונה עד שתתמלא כל

הלכה זו בפשתן שא"צ לקרקע ודינו כממלטלין, ולכן מקשה משום דתלש כל שהוא קנה, הרי ממלטלין ניהו, ומפרש הרמב"ם תירוץ הגמרא שבאותה תלישה ובשכר יפוי ההוא קנה הקרקע וקנה אגבה כל מה שעליה, וסיים המ"מ שכן פירשוהו קצת מפרשים, ולשון רבינו כלשון הגמרא, וכתב הב"י שלפ"ז אי אפשר ללמוד מדברי הרמב"ם דין המחובר לקרקע שנקנה בקנין הקרקע, שהרי להרמב"ם מדין אגב קנה, ולכן תמה הב"י על המ"מ בפ"א מה' מכירה שכתב שהרמב"ם שכתב שהמחובר לקרקע נקנה בחוקה למד כן מסוגיא זו דפשתן. ובלחם משנה שם הקשה דבשלמא לסברת הרמב"ם דאיירי בא"צ לקרקע שפיר מקשה ומשום דתלש וכו', אבל לשאר מפרשים דאיירי בצריך לקרקע, מאי מקשה, הרי כיון דצריך לקרקע הרי הוא בקרקע ולכן נקנה בתלש כל שהוא בקנין חוקה, ותירץ דס"ל דתלישת פשתן אינו חוקה משום שאינה תועלת לקרקע (ודלא כפירש"ב שהתלישה מיפה הקרקע לחרישה), וסיים הלח"מ שמ"מ דברי הרמב"ם מהווריס, ומיישב תמיהת הב"י על המ"מ שר"ל שדין חוקה בקרקע לקנות מה שא"צ לקרקע נלמד מסוגיא דפשתן, ועי' עוד בלח"מ שם מ"ש לבאר דברי המ"מ והרמב"ם, ודבריו צ"ע לכאורה, ועי' אבן האזל.

⁶ סמ"ע סימן קצנ סק"א, אלא שכתב שבאופן זה אין מועיל חוקה באילן אחד אלא לקנותו, אבל אינו קונה שאר אילנות ע"י חוקה באילן אחד, וכתב בנה"מ חידושים סק"א דהיינו דוקא כשלא נתן דמי כולם, אבל נתן דמי כולם, קונה גם שאר מחובר בקנין אחד, דומיא דמוכר עשר שדות, ועי' ערוה"ש.

⁷ רמב"ם שם.

⁸ שו"ע ונו"כ ר י

⁹ וכן הוא ברמב"ם, ולכאורה קאי על לוקח ומוכר, והראב"ד בהשגות הגיה דקאי על מדה של לוקח, וכתב המ"מ דהראב"ד סובר דדוקא בכליו של לוקח ברשות לוקח קנה, אבל בכליו של מוכר לא קנה, ותמה המ"מ על סברת הרמב"ם איך יקנה בכליו של מוכר, והרי שנינו מדד ולא משך לא קנה, ועי"ש במ"מ ובלח"מ הקשה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

המדה, ואם פסק על מדות קטנות, והגיע לרושם של המדה הקטנה הרי כל רושם כמדה בפני עצמה.

היה המוכר מודד¹⁰ במדה של סרסור או של אדם אחר שהשאל להם כלי המדה¹¹, במקום שכליו של לוקח קונים לו, עד שלא נתמלאה המדה הרי הם ברשות מוכר, ומשנתמלאה המדה הרי הם ברשות לוקח¹². שמכיון דמשאל להם למדידה זו, הרי דעתו של משאל שעד שלא נגמרה המדידה יהא שאול למוכר וחשוב ככלי של מוכר, ומשנתמלאה המדה יהא שאול ללוקח עד שיערה הפירות לכליו או לרשותו.

ד. ואם היה סרסור ביניהן נשברה החבית נשברה לסרסור

סרסור המקבל¹³ שכר עבור טירחת מכירת חפץ, דינו כשומר שכר, אפילו לא קצב עמו שכר, אלא שאם ימכרנו יקבל אחוז מסוים או שכר קצוב¹⁴, או שהתנו שאם ימכרנו בכך וכך לא יקבל כלום, ואם ימכרנו ביותר יהא

דא"כ בכליו של לוקח אמאי בעינן הגיע לרושם, הרי גבי סאה בסלע אמרינן ראשון ראשון קנה אפילו לא נתמלאה המדה, ותיירץ בדוחק דאה"נ, ורק במדה דמוכר בעינן הגיע לרושם, ובכסף משנה שם כתב בתירוצין ראשון דאיירי גם במדה של מוכר, ואפ"ה קנה בהגיע לרושם משום דרשמים עדיפי מנתמלאה המדה, ובתירוצין שני כתב דאיירי דוקא במדה של לוקח, ולאפוקי במדה של סרסור, שלא קנה בהגיע לרושם אלא בנתמלאה המדה. והטור כתב דדוקא במדה של לוקח קנה בהגיע לרושם, אבל במדה של מוכר לא קנה אפילו בנתמלאה עד שיערה אותה, וכ"כ הרמ"א שם בלשון יש אומרים, וביאר הסמ"ע (על פי דברי הנה"מ ס"ק מז) דהמחבר ס"ל דשל אחד מהם כונתו בין של לוקח ובין של מוכר, ולא תקשה למה לא יקנה בכליו של לוקח, משום דאיירי שהמוכר מודד במדה של לוקח, אבל אינו מערה לרשות או לכלי של לוקח, אלא שוב לכליו של מוכר, ולכן אינו קונה במדידה בכליו, משום שאין המוכר מתכוין להקנות לו במדידה זו, אבל אם מודד לכלי של לוקח שישאר שם או לערות משם לרשות לוקח, אה"נ שקונה במדידה זו, וכל זה לדעת הרי"ף והרמב"ם שבסעיף ה, אבל הרמ"א מגיה ויש אומרים שבמדה של מוכר לא קנה עד שיערה, משום דס"ל כשאר מפרשים שם דכליו של מוכר לא קנה אפילו אמר לו זיל קני, וכ"ש במדידה, אבל כשיערה לרשות או לכלי של לוקח קנה לכו"ע, עיין שם, ופשוט דעירו לסימטא ע"ג קרקע לא קנה, כמ"ש הט"ז.

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ט

¹¹ פירש הט"ז דאיירי שהשאל לשניהם לשם מדידה, אבל אם השאל המדה למוכר סתם, והמוכר הודיע לו שרוצה למדוד בה ללוקח, לא חשיב כשאלה אלא למוכר בלבד.

¹² וכתב בנה"מ חידושים ס"ק כט דאיירי כשאר כור בשלשים ולא מדד כל הכור, דאילו אמר סאה בסלע הרי ס"ל להמחבר דקנה במדידה עד הרושם אפילו בכליו של מוכר ברשות לוקח, עיין שם, ולכאורה לא איירי כאן ברשמים, וצ"ע.

¹³ שו"ע ונו"כ קפה ז

¹⁴ סמ"ע שם ס"ק יח ורמ"א סימן קפו סעיף ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

המותר, או חלק ממנו, בשכרו¹⁵, דינו כשומר שכר על החפץ ועל המעות שקיבל תמורת החפץ¹⁶.

ה. וחייב להטיף לו שלש טיפין הרכינה ומיצית הרי הוא של מוכר והחננוני אינו חייב להטיף שלש טיפין

השוקל לחבירו¹⁷ או אפילו לעובד כוכבים¹⁸ במשקלות חסרות מן המשקל שהסכימו עליו בני אותה המדינה או המורד במדה חסרה מן המדה שהסכימו עליה הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר (ויקרא יט פסוק לה) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה.

¹⁵ רמ"א שם ובסימן שג סעיף א מדברי מהרי"ק, והב"י (בסימן קפו) הוסיף שאפילו לא אמר לו והמותר שלך, אלא אמר לו תמכרנו בסך שתעריך, הו"ל ש"ש, וכן אם אמר לו שכמה שתמכור ביותר מסך זה נחלוק בינינו, ואין לומר דדמיא לעיסקא שבחצי הפקדון הוי ש"ח (לדעת הרמב"ם) ובחצי המלוה חייב אף באונסין, דשאני עיסקא שמפסיד המקבל בזולא, משא"כ הכא אינו מפסיד בזולא, וכתב במשפט שלום (סימן קפו) שמדברי הב"י נראה שאם הוזל השער אין הסרסור מפסיד כלום, ותמה דאדרבה מעשים בכל יום שהסרסור מפסיד הוזל, או עכ"פ שניהם, ועכ"פ פירש דברי הב"י דאיירי באופן שאם לא ימכור יחזיר לו הסחורה, שאז ודאי שאין הלוקח הסרסור מפסיד כלום, אבל בלקח סתם לחלוטין ודאי גם אחריות הוזל על הלוקח, ועיי"ש שהביא מדברי הרשד"ם (חוי"מ סימן ריט) שדן בדברי הב"י, והדברים צ"ע.

¹⁶ ואפילו בשעת הליכה שיתכן שלא ימכרנה ונמצא שלא יקבל שכר כלל, כיון שיש צד שירויה בזה נעשה ש"ש, וכ"ש לאחר שמכר שהוא ש"ש על המעות, ובדברי נאונים (כלל צה סימן סט) כתב בשם זרע יעקב (סימן כה) שעל המעות דינו כשואל כיון שיכול להשתמש בהם, וכ"כ הב"י (סוף סימן רצו) בשם הרשב"ץ, אבל דעת הב"י שם שאינו אלא כש"ש כל זמן שלא נשתמש בהם, וכתב באורחות המשפטים (כלל ח סימן ב) שיכול המוחזק לומר קים לי, ומ"מ על הסחורה ודאי שאינו נעשה כשואל משום זכות ההשתמשות במעות, כמ"ש במשפט שלום (סימן קפו) בשם שו"ת הר המור (סימן מא). כתב הרמ"א (סימן שג סעיף א) ובד"מ (שם) שאפילו לא אמר לו בפירוש שנעשה ש"ש בכך, אין הסרסור יכול לומר אילו ידעתי לא הייתי מקבל.

וסרסור שלא מכר החפץ בדרך חזרתו, מדברי הסמ"ע (סימן קפה ס"ק יח) משמע דוקא הלוקח חפץ ע"מ למכרו חייב בחזרה, אבל שליח למכור ולא מכר פטור בחזרה, ובכנה"ג (סימן קפה וסימן קפו) הביא שנחלקו הפוסקים בזה, ודעת המבי"ט והמהרי"ט שגם בדרך חזרה הוי ש"ש, שהרי אם ימצא למכור וישתכר, וכתב באורחות"מ (כלל מה סימן כ וכלל סרסור סימן א) בשם ספר אמר שמואל (חוי"מ סימן טז) דמ"מ אם לא נתנו למכור אלא ביריד ששם ימצא למכרו ביוקר, ולא מצא וחזר לביתו, לכו"ע אינו עוד ש"ש, דלא שייך הטעם שמה ימצא למכרו, ובד"ג (כלל צו סימן מד) בשם שו"ת הר הכרמל (חוי"מ סימן יז) משמע שגם בסחורה שלא מכר ובדרך חזרה דינו כש"ש, ורק כשאומר לו טול את שלך פטור, עיי"ן שם.

¹⁷ רמב"ם גניבה פ"ז ה"א שו"ע חו"מ סי' רלא סעי' א

¹⁸ כ"כ בשו"ע ובחינוך שם כתב שהוא איסור דאורייתא אבל דעת הב"ח שאינו אלא איסור דרבנן ובשו"ע הרב בלי' מדות ומשקלות סעי' ב כתב שהוא דאורייתא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

י"א¹⁹ שעובר בלאו זה אף בשוקל או מודד בחסר בפחות משהו פרוטה²⁰.
וי"א²¹ שאע"ג שיש בו איסור תורה עכ"פ אינו עובר בלאו זה. אמנם אם שקל פעמיים לאותו אדם וביחד מצטרף לשהו פרוטה²² עובר משום לאו זה אפילו אם היה זמן מרובה בינתיים.

כשמודד דבר לה²³, לא יעשה בענין שתעלה הרתיחה והקצף ואז תראה המדה כאילו היא מלאה, ואפילו ההפרש בזה קטן מאד שאין ברתיחה שוה פרוטה. ואם עשה י"א²⁴ שעובר כבר משעה שעלתה הרתיחה.

וכן צריך להשהות²⁵ כלי המדידה הפוך על גבי כלי הלוקח אחר שיפסיק הקילוח, כדי שיטופו מכלי המדידה שלשה טיפין. בד"א, בבעל הבית

¹⁹ חינוך מצוה רנח וב"ה שם

²⁰ וכן דעת השו"ע הרב שם סעי' א ולדעתו להבי הקפידו בדבר לח שלא תעלה הרתיחה אע"ג שיש בו פחות משו"פ ועיין שו"ת יהודה יעלה ח"ג חו"מ סי' רלג

²¹ מנחת חינוך שם אות ב "וגבי גניבה וגזילה כתב הרמב"ם שם ה"א דהגזול שוה פרוטה עובר בלא תעשה וכן בפ"א מגניבה ה"א, דכן גזירת הכתוב גבי ממון, כי שיעורים הלכה למשה מסיני דצריך שיהיה שוה פרוטה ובפחות מזה אינו אלא חצי שיעור עיין רמב"ם גבי גזילה וגניבה וכן כאן בודאי צריך שיהיה שוה פרוטה לענין הלא תעשה הזה, ובפחות אינו רק איסור תורה.

²² שם אות ו ועי"ש שדן אמאי אין גזילה בפחות משהו פרוטה והביא שני טעמים א. טעם החינוך מצוה ק"ל, ובסנהדרין נ"ז ע"א, משום שבפחות משהו פרוטה סתם אדם מוחל ב. וברמב"ם פ"א מגזילה ה"ו נראה וגם מדברי רש"י סנהדרין שם ד"ה צערא, ובספר מחנה אפרים ריש הל' גזילה (סי' א') עמד על מדוכה זו דגזירת הכתוב הוא שאינו ממון והסיק שם שאם ידע הנגזל מהגזילה א"כ בפחות משהו פרוטה מחל וא"כ אם גזל ממנו שוב פחות משהו פרוטה כיון שכבר מחל אינם מצטרפים אבל אם לא ידע א"כ לא מחל והוא רק מגזירת הכתוב וא"כ יכול להצטרף אפילו אחר זמן מרובה (דשיעור כדי אכילת פרס אינו אלא באיסורי אכילה) ועיין שם מצוה לח אות ה וז"ל "ונראה עיקר הטעם דהוא מכלל השיעורין, שאצל דיני ממון הכל בפרוטה, ופחות משהו פרוטה לא נקרא ממון"

²³ שו"ע ונו"כ שם ו

²⁴ עיין מש"כ לעיל ממנ"ח שם אות ד

²⁵ שם וערוך השלחן סעי' ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

המוכר. אבל חנווני, אינו צריך להטיף²⁶ שמכיון שאין לו פנאי להשהות והקונים יודעים את זאת הרי הם קונים על דעת זה כמבואר להלן²⁷.

סיטונאי²⁸ שקונה ביחד ומוכר לחנונים, מקנה המדות שמוודד בהם דבר לה אחת לשלשים יום²⁹. ובעל הבית שאינו מוכר בכמויות, די לו שיקנה אחת ל"ב חדש. והחנוני³⁰, צריך לקנה פעמים בשבוע.

חנוני³¹ ששוקל דבר לה, כבשר וכיו"ב צריך לקנה המאזנים, או המשקל שעליו מונח הדבר בכל פעם ששוקל³². והמשקולת³³ שבמאזנים צריך לקנה פעם אחת בשבוע³⁴.

דף פז:

ו. הרכינה ומיצה הרי זו תרומה

המערה כד³⁵ של שמן תרומה או של יין³⁶ ושאר משקין של תרומה לכלי אחר, ה"ז מערה עד שיפסוק העמוד כלומר הקילוח הרצוף, ויתחיל השמן

²⁶ ואם רוצה החנווני להחמיר על עצמו שלא ליהנות משל אחרים אע"פ שמוחלים יעשה ממה שמשער שנסאר צורכי רבים, ולכאורה אין זה ענין לאיסור מדות, אלא מפני שאינו רוצה ליהנות משל אחרים, אלא שלפי זה גם בשאר דברים, כגון פחות משתות וכיוצא בזה הוא כן, מיהו אפשר שבאמת רק מחמת חומר איסור מדות אמרו כן, משא"כ בשאר דברים אף ממדת חסידות אין בזה, ואינו נקרא נהנה משל אחרים כל שהוא בדרך מקח וממכר, וכן משמע ממה שכתב הרא"ש לענין פחות משתות שירא שמים יהויר, ומשמע משום שיש ספק איסור, אבל בלא"ה אף ירא שמים אינו חייב (עי' פרק יא הערה כח), ואפשר שהרוצה להחמיר על עצמו שלא ליהנות משל אחרים הוא היוב פחות מלצאת ידי שמים. פתחי חושן חלק ה פרק יד הערה מז

²⁷ משום יאוש בעלים נגעו בה

²⁸ שו"ע ונו"כ שם ז

²⁹ כיון שנדבק בהם הלחות ונקרש על גביהם ועי"ז מתמעט המדה (שו"ע הרב שם סעי' ט)

³⁰ שכיון אינו צריך להטיף שלשה טיפין והוא מוכר הרבה נדבק בה ונקרש בה יותר אפילו מסיטונאי (שו"ע הרב שם)

³¹ שו"ע ונו"כ שם יב

³² שמכיון שהדבר מונח עליהם א"כ נדבק בהם הלחות ומכביד על המשקל ומראה משקל יתר

³³ והוא מה שנקרא בלשון השו"ע המשקל וכמו שכתב בשו"ע הרב סעי' יב

³⁴ כיון שנוגע במשקולת בידיו המלוכלכות

³⁵ רמב"ם הלכות תרומות פרק יא הלכה טו

³⁶ רע"ב וכ"כ רשב"ם בב"ב פ"ז א' ורבנו יונה בשטמ"ק שם וצ"ע למה הזכיר רבנו של שמן ובפיה"מ כתב רבנו שיש בו שמן של תרומה או יין של תרומה ומה"פ כתב דרבנו נקט שמן אורחא דמילתא שדרכו להתמצות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לנטוף מעט מעט וכיון שנטפו ג' טיפים זו אחר זו דיו, ומותר ליתן בכד שמן חולין³⁷, ולכתחילה ראוי לשוטפו³⁸ קודם נתינת החולין ג' פעמים³⁹.

הרי שלא נתן אלא הניה הכר עד שנתמצית, ונאסף אותו השמן שנשאר בשולי הכלי, ואפי' לא נתכוין שיתמצה אלא הרכינה שלא לשם מיצוי ונתמצה מאליו, אותה התמצית תרומה שלא התירו אלא לבטלה בחולין אבל אם אספה בפני עצמה אסורה לזרים דאכתי לא פקע מינה שם תרומה⁴⁰. ואסור לבטלה דלא התירו לבטלה אלא כשהיא בדופני החבית ואין נ"מ אם הבעלים אסף זה או הכהן ואפי' בתרומה בזה"ז דהוא דרבנן אסור⁴¹.

ז. השולח את בנו אצל חנווני ומדד לו באיסר שמן ונתן לו את האיסר שבר את הצלוחית ואכד את האיסר חנווני חייב ... בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד חנווני לתוכה שחנווני פטור ... לאודועי שדריה

³⁷ ואין זה מבטל איסור לכתחלה כיון שלא נתכוין לבטל וכנ"ל הי"ד וי"א דאפי' אם יש בו כדי לדמע אינו מדמע דלא חשיבי הני טיפין לדמע.

³⁸ לכתחלה אם הפרישו תרומה דבר לה בכלי ואח"כ רוצה לתת בו חולין יש לשטוף את הכלי שמא ידבק קצת מהתרומה ויהא ניכר ואז לא יבטל או שמא לא יהא בהחולין כדי לבטל את התרומה שיש מחמירין בזה. דרך אמונה שם קנ

³⁹ כן הורה מרן החזו"א זצ"ל לשטוף את הכלי ג"פ עי' יו"ד סי' קל"ה סי"א וכן ראיתי בס' המעשר והתרומה עמוד ק"כ בשם מטה יוסף:

⁴⁰ וה"ה אם לא נתמצית כ"ז שלא ביטלה בק"א חולין אסורה לזר וכל דיני תרומה עלי' וי"א דסני בביטול ברוב וא"צ ק"א וכנ"ל וי"א דדוקא בתרומה גדולה אבל בתרומת מעשר שניטלת במדה אפי' הרכינה ומיצת אינה תרומה משום שלא הי' בדעתו לעשותה תרומ"ע שלא יהא מרבה במעשרות ומ"מ אסורה לזרים שהרי כשקרא שם אין ידוע איזה יהא למטה ואין ברירה אבל אין חייב ליתנה לכהן ולכן הכהן ישלם לו עבור זה בדמי תרומ דרך אמונה קנב

⁴¹ שם קנג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

קטן שקיבל לשמור אין בו דיני שומר⁴². וקטן אינו נעשה שליח ואינו עושה שליח⁴³.

לפיכך השולח⁴⁴ בנו הקטן אצל החנווני וצלוחית בידו ונתן בידו מאה, כדי שיתן לו החנווני שמן בחמישים ויחזיר לו עודף, ונתנו הקטן לחנווני ומדד לו בחמישים שמן והחזיר לו את העודף, ושבר הצלוחית ונשתפך השמן ואבד הכסף, החנווני חייב לשלם הכסף והשמן, שלא היה לו ליתנם ליד הקטן, שלא שלחו אלא להודיעו שהוא צריך לזה, והיה לו לחנווני לשלוח על ידי בן דעת, וכן כל כיוצא בזה.

ועל הצלוחית שנתן המשלח ליד הקטן אפילו לקחו החנווני לידו ומדד לתוכו והחזירו לקטן ושברו פטור החנווני, שאבידה מדעת היא, שהרי מסרה האב לתינוק שאינו יודע לשמרה⁴⁵ ודאי הפקירה ואינו חושש אם יחזירנה בנו או לא יחזירנה. והחנווני ישלח לו האיסר והשמן על ידי אחר שהוא בן דעת.

אולם אם היתה במידה מסוימת ולקחה החנווני⁴⁶ מידי התינוק מפני שהיא מדה ומדד בה לאחרים, החנווני שואל שלא מדעת ושואל שלא מדעת גזולן

⁴² שאינו בן דעת לשמור (עי' ספר הנוך לנער פרק א איזהו קטן, ובדין חזקה דרבא בממונות, עי' עוד נחל יצחק סימן ז סעיף ג ענף א ובאמרי בינה דיני עדות סימן יא, מה ומט, והמוסר חפ"ן לקטן ה"ז כפושע ואבידה מדעת, כדמוכח בסימן רצא (סעיף כא) וסימן קפח (סעיף ב). ואפילו פשע הקטן בשמירה פטור. ונראה שהקטן פטור בזה אפילו לאחר שהגדיל, ואפילו מדיני שמים, שהרי מדעתו מסר לו, משא"כ בקטן שהזיק, שיש אומרים שצריך לשלם לכשיגדיל לצאת ידי שמים (עי' ספר הנוך לנער פרק מז). ויש לעיין בקטן שהגדיל ועדיין התפ"ן בידו, אם יש בו דיני שמירה, ומסברא נראה שפטור כיון שבקטנותו לא שייך בו קבלת שמירה, ודמיא למבואר בעכו"ם שנתגיר, דבעינן תחלתו וסופו בחיוב, מיהו אפשר דשאני התם שגזירת הכתוב הוא, ולפי"ז נראה שאם נתחייב בשמירה לאחר שהגדיל פשיטא שחייב. ומסתבר שא"צ קנין. פתחי חושן חלק ג פרק א הערה לד

⁴³ שו"ע ונו"כ קפח ב

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שם

⁴⁵ וכי תימא אם כן הפונדיון נמי אבידה מדעת היא שהרי שלחו מתחלה ביד התינוק, דהתם כיון שהפונדיון של בעל הבית נשאר ביד החנווני, אינו פטור ממנו עד שיבא שויו ליד הבעל דהיינו השמן והאיסר, דכיון דהפונדיון דאבי הקטן הוא אין לו ליהנות ממנו עד שיגיע לאב חליפין בעדו אבל אין הכי נמי אם היה החנווני מחזיר הפונדיון עצמו לתינוק ה"נ דהוה פטור כמו בצלוחית. מה שאין כן בצלוחית שלא נשאר ביד החנווני, אין עליו לשומרו יותר מהאב עצמו שמסרו להקטן, ואף שלקחו החנווני בידו למדוד ביה להקטן, מה בכך, אבידה מדעת אביו מעיקרא היתה. לבוש וסמ"ע שם ו

⁴⁶ רמ"א שם על פי פ"י הלבוש ובסמ"ע ז כתב שבמדד לאחרים כו'. הוה ליה שולח יד בשל חבירו, וחייב באונסים עד שיעשה בו חזרה גמורה:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

הוא, וצריך השבה מעלייתא ליד הבעלים בעצמן, והשבה שעשה לתינוק אף על גב שמידו לקחה לא הוי השבה,

אם פירש המשלח ואמר שלח לי עם הקטן הרי זה פטור על הכל. שאין שייך לומר שכונתו היתה לשלוח על ידי בן דעת, שהרי בפירוש אמר ליה לשלוח ע"י בנו הקטן⁴⁷. אולם אם מדד בה החנוני לאחרים חייב על הצלוחית⁴⁸.

ח. הנוטל כלי מן האומן על מנת לבקרו ונאנס בידו חייב

כבר התבאר במסכת נדרים דף לא. שהנוטל⁴⁹ כלי מבית האומן על מנת לבקרו כלומר כדי לבודקו, אם ייטב בעיניו יקחנו⁵⁰ ואם לאו יחזירנו לו, הרי משעה שנטלו חייב באונסין, ואין המוכר⁵¹ יכול לחזור⁵², ובלבד שיהיו דמיו

⁴⁷ סמ"ע שם ח

⁴⁸ נתייה"מ חידושים ח ובביאורים ב כתב דשואל שלא מדעת גזלן הוי, היה חייב (ד)אף אי אמרינן דלשדוריה שדריה. וא"כ לדידן דסבירא לן דגזלן הוי, חייב בנטלו למוד בה לאחרים, אף דפירש שלח לי עם הקטן.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ ר יא

⁵⁰ ופשוט מלשון זה דהאי ע"מ לבקרו לא איירי אם יש בו מום או קלקול, אלא אם מתאים למדתו, או בגלל הצבע או מאיזו סיבה שהיא, ואף אם רוצה להתייעץ עם בני ביתו אם ייטב בעיניהם, הדין כן, וכ"כ בפתחי חושן חלק ח פרק יג הערה מב וכתב בשו"ת מהרי"ל דיסקין פסקים אות רב שאם נמצא בו מום ממש, מתבטל דין שואל ממנו, כשם שמום מבטל מקח ממש.

⁵¹ ובשו"ת אמרי יושר ח"ב סימן ע כתב שמדברי הרמב"ם נראה דבעינן שיאמר בפירוש שמגביה לשם קנין, ולדעת התוס' והרא"ש א"צ, וכתב האמרי יושר שלפ"ז אם אמר בפירוש שנוטלו כדי לבקרו או לנסותו תליא בפלוגתא אם יכול המוכר לחזור, ויכול המוחזק בחפץ לומר קים לי כסברת הרא"ש שאין המוכר יכול לחזור, והביא גם מדברי הר"ן במס' ע"ז דף טו שהלוקח מחבירו כוס ע"מ לנסותו חייב באונסין מטעם לוקח, וגם בדעת הרמב"ם כתב האמרי יושר דהא דצריך הגבהה ע"מ לקנותו היינו דוקא בלא פסק דמים אלא דקייצי דמיה, אבל כשפסק בהדיא במקח זה מודה דלא בעינן ע"ד לקנותו, ומשיגביהנו אח"כ מסתמא הוא כדי לקנותו אם ייטב בעיניו. ועיין פתחי חושן שם הערה מד במי שלוקח כמה אתרוגים להראותם למומחה כדי לברור ההדר יותר, ולבאורה לסברת האמרי יושר בדעת הרמב"ם והגר"א לא הוי לוקח כלל, אלא שאם נוטל האתרוגים בידו ומוליכן, דעכ"פ כנגד דמי אחד מהם נראה דהוי לוקח, ולא דמי לבירר והניח שהרי לא הניחן מידו, ובפרט לדעת הפוסקים דלעיל דלא בעינן כונה לקנות אלא משום דמסתמא מתכוין לקנות, כ"ש הכא דודאי מסתמא מתכוין לקנות אחד מהם.

⁵² ובשו"ת קנין תורה ח"ו סימן קלד דן באם נתייקר החפץ אם יכול המוכר לחזור, וכתב דאף אם נאמר דהוי לוקח אינו לוקח ממש, ומסיק שאם נתייקר יכול המוכר לחזור, עיין שם, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

קצובים, ויהיה החפץ חביב על הלוקח⁵³ שבכך הוא הנאת הלוקח כדלהלן⁵⁴, אבל חפץ שהמוכר קץ בו ומבקש למוכרו, הרי הוא ברשות מוכר⁵⁵, אא"כ פסק הדמים ויעשה הלוקח קנין לאחר פיסוק דמים.

⁵³ הוא לשון הרמב"ם, ובמור הוסיף שיש לו קונים הרבה, והוא פירוש הרא"ש (וכ"כ המאירי), ובנה"מ סימן קפו סק"א העיר שהמחבר בסימן קפו סעיף ב גבי נומל ע"מ למכרם הביא פירוש הרא"ש ואילו בהלכה דע"מ לבקרו הביא פירוש הרמב"ם, וכתב דבנומל ע"מ לשגנן לבית המיו או ע"מ למכרם שהוא תלוי בדעת אחרים, אין נ"מ אם הוא חביב על הלוקח או לא, משא"כ בהך דע"מ לבקרו שתלוי בדעתו, ולכן פירש שהוא חביב על הלוקח, וצ"ע. ולפי מה שכתב הלבוש הכא נקמ"י דוקא חביב על הלוקח שבהכי אגן סהדי שלא יחזור בו משא"כ ביש עליו קופצים הרבה וצ"ע.

⁵⁴ ועיין בלבוש כאן שבכך אגן סהדי שבודאי יתרצה במקח והרי זה כאילו כבר נתקיים מקחו וכן במאירי כאן אולם עיין בש"מ ב"מ (דף פא) כתב בשם הריטב"א דהא דבמס' ב"ב (דף פו) אוקמי הא דשמואל בדקייצי דמיה ולא הזכירו הך דזבינא חריפא, ובגדרים מוקים להא דשמואל בזבינא חריפא ולא הזכירו הך דקייצי דמיה, דכל היכי דקצץ דמים הו"ל לוקח כל זמן שלא גילה דעתו שאינו רוצה, וקאי ברשותיה לענין אונסין, ולא בענין זבינא חריפא, אבל היכא דלא קייצי דמיה אין כאן מקח כלל, ולכן אין להיבט אלא מטעם שואל שכל הנאה שלו, וזה אינו אלא בזבינא חריפא, ובנה"מ סימן קפו סק"א כתב דמ"ש הש"מ דבקייצי לחוד נעשה לוקח מסתבר כן, דלענין שיהא חשוב לוקח לא איכפת לן אם יש הנאת לוקח, אבל מ"ש דזבינא חריפא נעשה שואל אף בדלא קייצי, הוא תמוה, דבגדרים שם מבואר שאם לקח ביותר משווי אפילו פרוטה אחת שוב לא חשיב זבינא חריפא, ואם לא קייצי דמיה אמאי קרי ליה זבינא חריפא, שמא יתבע ממנו יותר משווי (לכאורה אפשר דה"נ אם יתבע שוב אינו בכלל זבינא חריפא, אבל כל זמן שלא פסקו ביניהם, הרי הוא סומך שלא יתבע יותר משווי, ולכן מיקרי שפיר זבינא חריפא), וכתב הנה"מ דס"ל להרמב"ם דה"נ דלענין שיהא חשוב לוקח סגי בקייצי דמיה, אף בזבינא מציעא, אבל שואל לא הוי אלא בזבינא חריפא, והנ"מ בין דין שואל לדין מוכר הוא לענין לאחר שגילה דעתו שאינו חפץ במקח, ונמצא לדברי הנה"מ שלענין חיובו באונסין עד שלא גילה דעתו, לא איכפת לן בזבינא חריפא או לא, וצ"ע, שהרי הרמב"ם לא כתב כלל דין דגילה דעתו, וא"כ למה הזכיר דין זבינא חריפא. ומדברי המור נלענ"ד לדייק דלענין חיובו קודם שגמר בלבו באמת לא איכפת לן בזבינא חריפא או לא, שלא הזכיר הך דזבינא חריפא אלא לאחר שכתב דין דגילה דעתו שאינו חפץ בו, וע"ז סיים והוא שיהא דבר שיש לו קונים הרבה, והיינו זבינא חריפא לשיטתו), אבל ברישא לענין חיובו כשנטלו ע"מ לבקרו לא הזכיר דין דמיו קצובין. והנ"מ בין שואל לדין לוקח, לכאורה הוא לענין חזרת מוכר, שמדין לוקח אין המוכר יכול לחזור ואם אינו לוקח אלא שואל, גם המוכר יכול לחזור, ובדרישה סימן ר כתב שיש נ"מ לענין להקדישו, שאם הוא מדין לוקח אין המוכר יכול להקדישו, אבל מדין שואל יכול להקדישו, שהרי יכול להקדיש דבר המושאל ביד אחרים, ובמתנ"א ה' שומרים סימן כד כתב שיש נ"מ לענין שמירה בבעלים, שאם מדין שואל הוא ובעליו עמו, פטור, ובמשפ"ש כתב שיש עוד נ"מ לענין עבדים ושטרות. פתחי חושן שם הערה מו

⁵⁵ ובחפץ אמצעי שיש הנאה לשתיים כדלהלן לכאורה חייב באונסין אולם לדעת הלבוש והמאירי הנ"ל מסתבר שאינו חייב באונסים שהרי ליכא אגן סהדי ועיין לח"מ מכירה יד יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לא מצא המקח חן בעיני הלוקח, יכול לחזור בו ולהחזירו, כיון שלא לקחו אלא⁵⁶ על מנת לבקרו⁵⁷, ולאחר שגילה דעתו שאינו חפץ במקח⁵⁸, יש אומרים שדינו כשומר שכר עד שיחזירנו למוכר, ואם נאבד או נגנב ממנו קודם שיחזירנו חייב בגניבה ואבידה, ויש אומרים שדינו כשומר חנם, ויש אומרים⁵⁹ שחייב אף באונסין.

⁵⁶ בטור כתב שמדת חסידות הוא שלא לחזור בו, כיון שגמר בלבו ליקחנה, והיינו משום דובר אמת בלבבו ותמה הב"ח כיון שהתנה שאינו לוקח אלא ע"מ לבקרו, א"כ אף ממדת חסידות למה לא יוכל להחזיר, ותירץ דכונת הטור שבאמת החפץ כשלעצמו הוטב בעיניו, אלא שחזור בו מטעם אחר, כגון שאינו צריך לו או שהוא דחוק למעות, וקמ"ל דאע"פ שיכול לחזור, מ"מ מדת חסידות הוא שלא יחזור, עיין שם, ומדברי הב"ח משמע שלגבי דובר אמת בלבבו חייב לקיים מחשבתו, אף על פי שאינו צריך לו עוד, או שאין לו מעות, ולכאורה צ"ע שהרי אף בדברים ממש שיש בהם משום מחוסר אמנה נחלקו הפוסקים והב"ח גופיה שם נוטה לומר שאין בהם משום מחוסר אמנה, כ"ש כשאינו צריך עוד לחפץ, או שאין לו מעות, דמסתבר שאין בו משום מחוסר אמנה, ולמה יהא מדת חסידות המור מדין מחוסר אמנה. ונראה שאם לאחר שלקח החפץ ע"מ לבקרו נמלך ורוצה לחזור מכל הענין, ואף אינו רוצה לבקרו, שאף ממדת חסידות יכול לחזור, דבכה"ג ודאי ליכא שום סמיכות דעת שיחול ע"ז דין מדת חסידות או מחוסר אמנה. פתחי חושן שם הערה מט

⁵⁷ וצריך לומר דמשגמר בלבו לקנותו א"צ הגבהה אחרת וה"ו כקני מעכשיו על תנאי שאתרצה, ומשנתרצה נעשה שלו למפרע.

⁵⁸ עיין בנה"מ סימן קפו סק"ב שכתב שאם לא גילה דעתו בפני המוכר, אף על פי שגילה דעתו בפני עדים, לכו"ע חייב אף באונסין (עי' להלן), ומה שנחלקו הפוסקים כאן אם הוא ש"ש או ש"ח, היינו שגילה דעתו בפני המוכר, ועי' דברי חיים דיני מכירה סימן כ.

⁵⁹ שתי הדעות בשו"ע שם ודעה זו היא דעת הרשב"ם והרא"ש שהובא בטור (ובשו"ע לא הביא דיעה זו), וס"ל דכיון שנעשה לוקח ונתחייב באונסין אינו נפטר מאחריות עד שיחזירנו לבעלים, ובנה"מ סימן קפו כתב שדעת הרמב"ם כדעת הרשב"ם והרא"ש, וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

